

KROATA ESPERANTISTO

OFICIALA ORGANO DE LA „DRUŠTVO HRVATSKIH ESPERANTISTA.“

MONATA

GAZETO.

La „Kroata Esperantisto“
aperas la 15^{an} de ĉiu monato.

Abono:

1 jaro (12 numeroj) K 3.—
1/4 „ (6 numeroj) K 1.50
Por unuiganoj jara abono K 2.—

Redakcio kaj Administracio:
Boškovićevea ulica br. 13.

Redaktorino: **Danica de Bedeković.**

Reklamo:

1 paĝo K 25 1/4 paĝo K 7
1/2 „ „ 13 1/8 „ „ 4
kun unufoja apero.
Por 7—12 anoncoj 25% rabato.
Po linioj laŭ interkonsento.

SADRŽAJ: Al fratoj kroatoj. — Odlikovanje Zamenhofa. — Malferma parolado de doktoro Zamenhof en la Kvina Kongreso. — Kongres u Barceloni. — Društvene vijesti. — Al niaj lernantoj kaj korespondantoj. — D-ro Vladimir Vidrić. — Svaštice. — Humorajoj.

AL FRATOJ KROATOJ!*)

(Dediĉita al „Kroata Esperantisto“.)

Al fratoj kroatoj saluton bonvenan!
El land' malproksima ĉe rando de mondo,
Tra l' montoj, tra l' valoj neniel retena
Rapidu saluto simila al ondo.

Sub suda ĉielo, en mezo de steloj
Ci trovos plej belan steleton la verdan,
Kaj inter la stelaj radioj plej helaj
L'esperon por homoj ĝi signas la veran.

Al homoj-ĉi novaj, al la esperantoj
Pro ĉiuj penadoj, ofer', suferadoj
Esprimu ci sentojn la kunbatalantajn,
Ĉar ligas nin kune egalaj celadoj.

Vladivostok (Orienta Siberio). 6. X. 1909.

R. J. Ellender.

ODLIKOVANJE ZAMENHOFA.

S velikim veseljem donāšamo vijest, da je Njegovo Veličanstvo kralj španjo'ski imenovao našega meštra Dra. L. L. Zamenhofa vitezom reda „Isabela Katolika“. Ovaj je red jedan od najviših u Španiji.

Malferma Parolado de Doktoro Zamenhof en la Kvina Kongreso.

Karaj samideanoj kaj amikoj! Ĉiufoje kiam komencigas nova interkongresa jaro, ĉiu Esperantisto, kiu antaŭvidas por si iom da libera tempo kaj povas ŝparsi iom da mono, komencas prepariĝadi al la estonta kongreso esperantista, al la plej proksima granda komuna festo de la popolo esperantista. Amikoj, kiujn ligas la

* Ovo nam srdaĉno pozdravlje šalje brat istomišljenik iz daleke Sibirije uz pismo, u kojem daje izražaja svojoj velikoj radosti, koju je oĉutio, kad je ugledao naš list „Kroata Esperantisto“ i ŝeli svim hrvatskim Esperantistima sretan uspjeh.

sama ideo, la samaj aspiroj kaj esperoj, kortuŝite diris al si reciproke «ĝis la revido», kaj kun ĝojo ili atendas tiun revidon. Kiel reciproke sin amantaj gefratoj, kiuj nur de tempo al tempo povas kuniĝi en la domo de siaj gepatroj, tiel la Esperantistoj sopire atendas tiun momenton, kiam ili povos renkontiĝi en la centro de Esperantujo, ame saluti sin reciproke, varme premi al si la manojn kaj diri al si: «ni vivas, ni honeste laboris en la daŭro de la jaro, ni gardis honeste la honoron de nia domo, ni povas kun pura konscienco partopreni en la komuna festo de nia familio».

Sed dum ĉiu el vi prepariĝas al nia komuna festo kun koro tute ĝoja, mi faras tion saman ĉiam kun koro iom peza, ĉar en niaj kongresoj la sorto donis al mi rolon kvankam tre flatan, tamen samtempe ankaŭ tre ŝargan: mi estas devigata akceptadi honorojn, kiuj apartenas ne al mi. Prave aŭ malprave la mondo vidas en mi ĉiam la naturan reprezentanton de la anaro esperantista, la simbolon de la Esperantismo, de la esperantista lojaleco kaj unueco; kaj ĉar la homoj ne povas esprimi siajn sentojn al io abstrakta, tial ĉiuj esprimoj de simpatio kaj entuziasmo por la Esperantismo direktiĝas sub mia adreso,

Ekzistas tamen personoj, kiuj tion ne komprenas aŭ ne volas kompreni; ili envias la flagon pro la honoroj, kiuj estas farataj al ĝi; ili vidas en mi personon, kiu kvazaŭ ludas la rolon de ia reĝo. Jen estas la kaŭzo, pro kiu mi ĉiam kun peza koto veturas al niaj kongresoj. Forte, tre forte mi dezirus forrifuzi mian por mi tro turmentan rolon, kaj stari ne antaŭ vi, sed inter vi; sed la afero ne dependas de mia volo, ĝi dependas de diversaj cirkonstancoj, antaŭ kiuj mi devas min klini, se mi ne volas malutili al nia movado. Tial ankaŭ hodiaŭ mi staras antaŭ vi kiel simbolo de via afero kaj de via unueco, kiel via konkreta reprezentanto; mi akceptas ĉion, kio estas destinata por vi, kaj mi ĉion fidele transdonas al vi, popolo esperantista.

En ĉiu tiu mia rolo de via reprezentanto, mi antaŭ ĉio atentigas vin pri la granda honoro, kiun faris al ni lia reĝa moŝto la reĝo Alfonso Dektria, afable akceptinte la honoran prezidantecon de nia kongreso. Mi esprimas en via nomo nian plej respektan dankon al lia reĝa moŝto. La reĝo Alfonso XIII, longe vivu!

Mi atentigas vin pri la granda simpatio, kiun montris al nia afero la registoj de tiu lando, en kiu ni nun troviĝas; ne sole ĉiuj ministroj prenis sur sin la partonecon de nia kongreso, sed la registaro de la lando en sia propra nomo per siaj ambasadoj oficiale invitis la registarojn de aliaj landoj, ke ili sendu delegitojn al nia kongreso. Por ĉi tiu granda kaj tre grava servo mi esprimas en via nomo plej varman dankon al la registaro de la hispana regno.

Vi scias, kiel energie kaj zorge la loka organiza komitato laboris por belega kaj plej fruktoporta preparado de nia nuna kongreso. Vi scias, ke ili ne perdis la kuragon, eĉ malgraŭ la malfeliĉaj Barcelonaj okazintaĵoj, kiuj ĉiun el ni devigis pensi, ke la kongreso en Barcelono estas jam absolute nefarebla. Parton de tio, kion la komitato faris, vi jam vidis la ceteran parton vi vidis dum la kongreso mem kaj en la postkongresaj tagoj. Al ĉi tiu multe laborinta komitato, kaj precipe al ĝia kara prezidanto, mi esprimas en la nomo de ni ĉiuj nian plej koran dankon.

Vi vidis, kian eksterordinare honoran kaj simpatiplenan akcepton preparis por ni la urbo Barcelono. Vi scias, ke nur apartaj, neantaŭviditaj cirkonstancoj malhelpis la urbon, montri kun plena entuziasmo kaj en sia plena amplekso sian grandan estimon, sian plej vivan simpatian al vi, popolo esperantista, al via penado kaj laborado, al via celo kaj esperoj. En via nomo mi esprimas al la urbo nian plej profundan kaj sinceran dankon.

~~Pro~~ Pro la manko de spaco la daŭrigo de «Feliĉono» kaj la «Bibliografio»

En la ĝisnunaj kongresoj mi havis ion por diri al vi, tial ĉe la malferno de la kongreso mi parolis longe; hodiaŭ mi havas nenion gravan por diri, tial mi parolos mallonge. Vi scias, kia estas nia celo; vi scias, kia estas la sola vojo, per kiu ni povas atingi tiun celon; ni marŝu do antaŭen diligente kaj harmonie. Se ni demandos nin, kion ni faris, en la ĵus finiĝinta interkongresa jaro, ni povos respondi: »Ni sane vivis, ni kreskis, ni fortigis en ĉiuj rilatoj.« Kian grandan signifon tio havas, tiun povas kompreni nur tiuj, kiuj komprenas la tutan gravecon kaj malfacilecon de nia afero, kaj kiuj mem laboris per ĝi. Kiel en la jaroj pasintaj, tiel ankaŭ en la jaro ĵus finiĝinta, multaj el vi laboris por nia komuna afero kun granda fervoro kaj sindoneco; al ili la Esperantistaro esprimas sian koran dankon. Sed dum la Kongreso, ni ne sole rakontos al ni reciproke pri la laboroj faritaj, ni devos plenumi ankaŭ kelkajn laborojn komunajn, kiuj postulas komunan interkonsiligon kaj interkonsenton.

Ni komencu en feliĉa horo niajn kongresajn laborojn kaj festojn, al la unuaj ni penu doni la plej bonan sukceson. en la duaj ni ĉerpu kuraĝon kaj forton por la laboroj de la jaro venonta.

KONGRES U BARCELONI.

INTERNACIA SCIENCA ASOCIO

imala je svoju glavnu skupŝtinu u petak u sveĉanoj dvorani sveučilišta pod predsjedanjem generala Seberta. Taj je najavio, da je izabran predsjednikom za buduću god. prof. Huntington sa Havard-sveučilišta u Bostonu Prof. Bourlet pročitao je god. izvještaj.

Iza toga govorio je prof de Saussure o povijesti toga društva, pak o tehničkome rječniku, koji će trebati svaki Esperantist počam od švelje pak do astronoma, jer ima u svakom zvanju strukovnih izraza. — Zaključio je riječma: »Lingvo internacia ne sukcesos per sciencistoj nek teoriuloj, sed per la popolo kaj por la popolo«. — Prof. Bourlet izvjestio je zatim o prijedlogu generala Seberta, da se Esperanto oficijalno upotrijebi na svjetskoj izložbi u Brüsselu buduće godine, gdje je najavljeno već 60 kongresa. Belgijska je vlada (utjecajem generala Seberta) obećala Esperantu ustupiti odlično mjesto u izložbi. Prof. de Saussure priopćio je jošte, da su prošloga mjeseca 2 kongresa upotrijebila Esperanto oficijalno: 1. kongres liječnika u Budimpešti, koji je imao »Esperantista Sekcio«, 2. kongres psihologa u Ženevi, gdje je on sam govorio esperantski o internacionalnome tehničkom rječniku.

Pri koncu svoga izvještaja o radu »Lingua Komitato« sjetio je rektor Boirac prisutnike na sastanak, što su ga imali Esperantisti pred 5 godina u Barceloni, što je zapravo bio prvi internacionalni Esperanto-kongres. Bilo ih je tada 40—50, nijedne novine nisu o njima izvijestile, ne bijaše javnoga dočeka. Isporedi li se, reče on, današnja svjetska slava s onim kongresom, kojemu je on također prisustvovao, napunjuje mi se srce velikom radošću. I zaključi svoj govor ushićenim usklikom: Vivu Barcelono, vivu Dro Zamenhof, vivu Esperanto!

IZLOŽBA.

Osim množine esp. knjiga i časopisa pobudila je sveopću pozornost vanredno bogata izložba tvrtke: Centra komercejo por Esperantujo (Centralna esp. trgovina) Johannes Heyn (Centrala: Leipzig, Thomasring 6). Iza uspjeha posljednjega kongresa započela je saska industrija upotrebljavati Esperanto za proširenje svojih trgovačkih odnošaja, koji obuhvataju i onako već čitavu zemaljsku kuglu. Pomenuta kuća zastupala je u Barceloni najrazličitije grane trgovine. Dijelila je i prvi broj novoga časopisa »La Duonmonata«, kojega ona sama izdaje.

Svi su izloženi predmeti bili ukusno iskićeni zelenom zvijezdom. esp. vrpčama i barjačićima, pak i poprsje Dra Zamenhafa nije manjkalo. Upozoravamo naše trgovce na ovo poduzeće.

SVEČANOSTI, SLAVLJA I ZABAVE.

Već doček dra. Zamenhafa sa suprugom, o kojemu već izvjestismo, možemo smatrati početkom kongresnih svečanosti. Iza pozdrava s gradskim oblastima držao je dr. Zamenhof cerele. U velikoj dvorani bila je zatim opća svečanost, u kojoj je sudjelovalo i 500 školske djece, koja pjevahu razne katalonske pjesme i esp. himnu »La Espero«. Iste večeri bio je koncert u teatru Romeo. Program bio je prekrasan. Prijevode za razne glazbotvore izvršno je sastavio komponista esperantske himne, barun de Ménil. Slijedeće je večeri davao »Esperantista Vagabunda Klubo« koncert s raznim produkcijama na glasoviru, u pjevanju i deklamaciji.

U srijedu imao je »internacionalni institut« službenu sjednicu, u kojoj je predsjednik Edmond Privat govorio veoma krasno o bitnosti Esperantizma i značenovanju toga zavoda. Poslije podne bila je ekskurzija u Litjes, ljetovalište Barcelonskih bogataša, a uveče oveći koncert Schola Orphéonica u palači izložbenoj. Ovdje je izvodao mješoviti kor gospoda, gospode i djece razne internacionalne pjesme, što je izazvalo sveopće udivljenje.

Slijedećega jutra izvodao je »Crveni Križ« pred mnogobrojnim općinstvom pod vodstvom generala Priou i uz sudjelovanje od kojih 250 ljudi, pak esper. liječnika i čuvarica razne vjezbe. Izvršna ta produkcija pružila je opet dokaz, kako je potreban Esperanto u ratu. Iza toga bila je mala spomen-slava u čast Aribau-a, revnoga pobornika za ideju internacionalnoga jezika. Predsjednik kongresa, Pujulá, progovorio je katalonski i esperantski, a nekoliko gospoda položise vijenac na spomenik velikoga pjesnika i književnika. Uveče davala je neka talijanska dječja družba u kazalištu s izvršnim uspjehom »Cavalleriu Rusticanu«, a zaključise predstavu otpjevanjem esp. himne. Izvršno školani glasovitih 13—14 godišnjih pjevača polučise sjajan uspjeh. Veoma zanimiv i slikovit bio je internacionalni kostimirani ples u petak uveče, gdje se izvadahu razni pučki plesovi. Osobito se sviđahu veoma raznolike španjolske narodne nošnje, a među njima bogate uniforme španjolskih oficira.

U subotu uveče priredio je grad Barcelona kongresistima u čast veliku oprosnu slavu, gdje bijahu zastupane sve oblasti Barcelone, kao i najviši časnici sviju barcelonskih vojničkih postaja. Glazba je svirala internacionalne motive i narodnu himnu svake zemlje, koja je bila na kongresu zastupana.

FLORAJ LUDOJ. (Cvjetne igre).

Našim će čitateljima biti već poznato, da je ugledni esp. časopis »Revue« raspisao književnu utakmicu za najbolje esperantske radnje s raznim temama. Odkovanim piscima imale se dijeliti nagrade na barcelonskom kongresu, a svečanost ovu prozvaše imenom starodrevnih katalunskih narodnih igara »Cvjetnim igrama« (Floraj ludoj). Osim tema, što ih je raspisao »Revue« bijaše još njih 39, upričćenih od raznih uvaženih lica, društava i časopisa. Tako odredi na pr. španjolski kraljevski par nagradu od 250 pes. za najbolji opis života kojega španjolskoga slikara u Esperantu. Samo novčane nagrade iznosile su 1000 peseta, a ostale nagrade dijelile u raznim umjetninama, knjigama, dragocjenostima itd. — Svečanost ova obdržavala se u ogromnoj dvorani barcelonske burze, koja je bila prekrasno iskićena. Na uzvišenom mjestu stajalo je cvijećem ovjenčano prijestolje. Na ovo imala je sjesti »kraljica cvijeća« t. j. pjesnikinja, koja bude nagrađena prvom nagradom za I. utakmicu pod naslovom »poezio pri amo« (poezija o ljubavi). Počasnome odboru predsjedao je sam Dr. Zamenhof, a sa svake strane prijestolja poredali se gradski zastupnici i zastupnici španjolske vlade. Dvorana bila je dupko

puna. Profesor Bourlet pozdravio je prisutne spomenuvši, kako se i ovaj put pokazalo, da Esperanto izvanredno valja za pjesništvo i ostale proizvode čovječjega uma. „I opet — reče — »evo novoga oružja, kojim se možemo braniti od svijetu, koji se rugahu Esperanto-poeziji, novih dokaza, da je Esperanto, koji je sastavio, istina, čovjek velikoga duha, ipak prirodni jezik«. Rektor dižonskoga sveučilišta Boirac navjestio je sada, da je prvu nagradu (prekrasna kita svježega cvijeća) za »poeziju pri amo« dobila poznata esperantska spisateljica i pjesnikinja, gospoda profesorica Marija Hankel iz Dresdena.

Uz zvukove španjolske vojničke glazbe i burno povladavanje prisutnih bude nagradena pjesnikinja po čitavome odboru odvedena do prijestolja, a nagradena joj pjesma «La simbolo de l' amo» glasno pročitana. Pjesmu ovu preštampani smo u prošlome broju našega lista (Kroata Esperantisto br. 7. str. 54) Drugu nagradu pozlaćenu srebrenu ružu (tema: Poezija pri homaro) dobio je g. Edmont Privat iz Ženeve, a treću (Poezija pri fido), srebrenu ljubicu Englez Bicknell. Od ostalih odlikovanih spominjemo s radošću tajnika krakovskoga esp. društva, gosp. Lava Rozenstoka, brata gospode Stefanije Godevske, supruga vojno-gradevnoga inženjera g. Vinka Godevškoga u Zagrebu.

Časopis »Revuo« koji je osnovao ovu utakmicu, ovlašten je sve odlikovane radnje ponajprije štampati. Rezultat ovih »Cvjetnih igara« bio je u svakom pogledu sretan, a esperantska se literatura po njemu znatno obogatila.

(Nastavit će se.)

DRUŠTVENE VIJESTI. SOCIETAJ SCIIGOJ.

Budući da je naš zaslužni i revni predsjednik Mavro Špicer odstupio, imalo je »Društvo hrvatskih Esperantista« 6. o. mj. u 8 sati uveče u prostorijama svratišta »Royal« izvanrednu glavnu skupštinu. Na dnevnom je redu bio izbor predsjednika. U pol 9 sati otvorila je podpredsjednica društva, gđa. Danica pl. Bedeković kratkim govorom skupštinu, nakon čega se prešlo na dnevni red, t. j. na izbor predsjednika, koji se prema pravilima društva obavio tajnim glasanjem. Nakon ¼ sata objavi podpredsjednica rezultat izbora: predsjednikom izabran bje jednoglasno ugledni i obljubljeni naš građanin gospodin Mirko Bothe, industrijalac i trgovac u Zagrebu. Proglašenje ovo pozdravljeno je oduševljenim poklicima: »Živio! i vivu!«

Pošto je naš požrtvovni član g. P. Jakovljević u ime svih članova srdačno pozdravio novoizabranoga predsjednika, zahvali se g. Mirko Bothe lijepim riječima na počasti i povjerenju, što ga je društvo stavilo u njega i obećao, da će, koliko mu budu sile dopuštale, raditi svjesno za uzvišenu našu ideju i s njom za interese našega društva.

Eksiginte nia meritplena kaj fervora prezidanto Mavro Špicer, tenis la »Društvo hrvatskih Esperantista« la 6-an de t. e. m je la 8. vespere en la lokaloj de hotelo »Royal« eksterordinaran ĝeneralan kunsidon La tagordo konsistis el elekto de prezidanto Je ½9 malfermis la vicprezidantino de la societo, S-in'o Danica de Bedeković la kunsidon per mallonga parolado, post kio oni paŝis al la tagordo, t. e. al elekto de prezidanto, kion oni laŭ la regularo de la societo faris per sekreta voĉdonado. Post ½ horo sciigis la vicprezidantino la rezultaton de l' elekto: unuvoĉe estas elektita prezidanton nia ŝatata samurbano sinjoro Mirko Bothe, industriisto kaj komercisto en Zagreb. Tiu sciigo estis salutata per entuziasmaj krioj: Živio, vivu!

Post kiam nia ofere ma S-ro P. Jakovljević salutis la novelektitan prezidanton en la nomo de ĉiuj societanoj: S-ro Mirko Bothe dankis per belaj vortoj por la honoro kaj konfido, kiun la societo metis je li, kaj promesis, ke li, kiom liaj fortoj permesos, konscie laboros por nia alta ideo kaj kun ĝi por la interesoj de nia societo.

Naŝ revni odbornik g. profesor Stemberger sjetio se lijepim esperantskim govorom bivŝega predsjudnika gosp. Mavre Špicer, izrekavŝi nadu, da ĉe kao vrsni i gorljivi esperantist i nadalje podupirati naŝe društvo.

G. Jakovljević zahvali se naŝemu odboru za dosadaŝnji marni rad, a revni tajnik društva, g. Stevo Vidak, zahvali se guverniku u ime odbora.

Akademiar g. Langen pozdravi u ime novo osnovanoga »Kluba hrvatskih akademiar Esperantista« novoizabranoga predsjudnika. Na prijedlog g. Jakovljevića bude odaslan Dru. Zamenhofu pozdravni brzovav. Pročitavŝi joŝ prispjeli brzovav g. Kolar, predsjudnika bjelovarske grupe Esperantista, zakljuĉi potpredsjudnica skupŝtinu, poslije koje se preŝlo na redovitu mjeseĉnu zabavicu, koja je u osobito veselom raspoloženju tekla do kasno u noć. Tom zgodom sabralo se i za »Druŝbu sv. Ćirila i Metoda« u Istri K 1144.

DOMAĆI POKRET.

S veseljem javljamo, da su naŝi akademiar osnovali »Klub hrvatskih akademiar Esperantista« (»Kroata Akademia Esperantista Societo«). Svoju prvu glavnu skupŝtinu, o kojoj ĉemo potanje izvjestit u budućem broju naŝega lista, obdržavat ĉe u ĉetvrtak, dne 18. studenoga o. g. u 8 sati u veće u prostorijama svratiŝta Royal.

Ovo agilno mlado društvo obratilo se odmah iza svoga zaĉetka na ravnatelje zagreb. srednjih uĉiliŝta s molbom, da dozvole i preporuĉe svojim uĉenicima uĉiti Esperanto zajedno s akademiarima u prostorijama »Druŝta hrvatskih Esperantista«, Kaĉićeva ulica 21, I. kat. Gg. ravnatelji odazvali su se s velikom pripravnoŝću toj molbi, i tako su ovi pozivi izvješeni na uĉiliŝnim oglasnicama srednjih ŝkola. Svjesnim naŝim akademiarima ĉestitamo od srca na krasnom ovom uspjehu!

AL NIAJ LEGANTOJ KAJ KORESPONDANTOJ.

Estas ja ĝojiga fakto, ke la kroataj Esperantistoj montras tiel grandan intereson kaj diligentecon lernante nian lingvon. Sed ion ni devas al ili konsili: Antaŭ ol verki esperantajn literaturajojn estas necese plene kaj sen ia

Nia fervora komitatano S-ro Stemberger memoris per bela esperanta parolado je l' estinta prezidanto S-ro Mavro Špicer, esprimante la esperon, ke li, kiel kapabla kaj fervora esperantisto ankaŭ estonte subtenos nian societon.

S-ro Jakovljević dankis al la komitatoj por la ĝisnuna agema laborado, kaj la fervorega soĉieta sekretario, S-ro Stevo Vidak, dankis en la nomo de la komitatoj al la antaŭparolinto.

La akademiano S-ro Langen salutis en la nomo de la ĵus fondita »Kroata Akademia Esperantista Societo« la novan prezidanton. Laŭ la propono de S-ro Jakovljević oni alsendos al nia Majstro Dro. Zamenhof salutan telegramon. Traleginte la salutan telegramon, ricevitan de S-ro Kolar, prezidanto de la belovara esperantista klubo, fermis la vicprezidantino la kunsidon, post kiu komencis la ĉiumonata festeno, kiu en tre gaja humoro daŭris ĝis malfrua nokto. Tiukaze oni kolektis per la »Druŝba sv. Ćirila i Metoda« K 1144.

HEJMA MOVADO.

Ni plezure sciigas, ke niaj akademiar studentoj fondis esperantistan klubon: »Kroata akademia Esperantista Societo«. Ili unua ĉefkunsido, pri kiu ni detale raportos en la venonta numero de nia gazeto, estos jaŭdon, la 18^{an} Novembron t. ĉ. j. je la 8 horo vespere en la lokaloj de la hotelo Royal.

Tiu ĉi agema nova societo turnis sin tuj post sia komencigo al ĉiuj direktoroj de l' zagrebaj mezlernejoj petante, ke ili permesu kaj rekomendu al siaj lernantoj lerni Esperanton kune kun la akademianoj en la lokalo de l' »Druŝto hrvatskih Esperantista«, Kaĉićeva ul. 21, I. etaĝo. Sinjoroj la direktoroj plenumis tiun peton per granda komplezemo, kaj tiel oni nun trovis la tiurilataj alvokoj sur la sciigaj tabuloj mezlernejaj. Al niaj fervoraj akademianoj ni kore gratulas pro tiu ĉi belega sukceso!

eraremeo posedi la lingvon, en kiu oni intencas skribi. Ni ja estas volontege pretaj — ĝis kiom la tempo permesas tion ĉi al ni — korekti ĉiujn laboraĵojn de niaj anoj, kaj resendi ilin al ili korektitaj, sed por la presado ni povas uzi nur la verkojn neriproĉindajn pro la stilo kaj pro la gramatika korekteco. Nia redakcio ĉiutage ricevas esperantaĵojn por la enpresado en nia gazeto, en kiuj troviĝas ne nur stilaj sed eĉ gramatikaj malkorektaĵoj, kaj kelke da ili estas ankaŭ laŭ la literatura vidpunkto tute neuzeblaj. Ni devas pripensi, ke oni ja povas tre bone en tiu sama lingvo. Ĉu ĉiuj, kiuj bone scias kroatan lingvon, estas ankaŭ kapablaj fari kroatajn literaturajn verkojn?

Se tamen iu sentas kapablecon por la literatura laborado, tiu devas klopodi atingi ne nur gramatikan korektecon, sed ankaŭ kiel eble plej ŝatindan bonstilon. Al tiaj ni rememorigas la vortojn de nia Majstro: »La plej grava libro por ĉiu, kiu deziras perfektigi en la lingvo Esperanto, estas la verko »Fundameta Krestomatio«, kiu enhavas tre multe da plej diversa materialo por legado en la plej modela Esperanta stilo« — Nia Majstro mem konsilas, ke neniu ion verku, antaŭ ol atente tralegi la diritan libron. Nur tiamanere oni povas proprigi al si laŭdindan stilon kaj literaturan taŭgecon. Dediĉu, karaj legantoj al tiu ĉi konsilo sufiĉan atenton, kaj tiam provu verki esperante kaj sendu al ni tiajn laborojn, kiujn ni fiere povos prezenti al la tuta Esperantistaro. Antaŭen do. samideanoj! D. B.

D-ro VLADIMIR VIDRIĆ*) — UNU EL LA UNUAJ KROATAJ ESPERANTISTOJ.

Pri la kapableco de tiu ĉi eksterordinare eminenta homo kaj pri lia honestega karaktero mi ne intencas paroli, nia tuta nacio ja scias, kion kaj kiom ni perdis per lia morto. Sed ion mi volas sciigi al nia kroata esperantistaro: Loĝinte dum la jaro 1905. kune kun mia tuta familio en Vieno, kaj estinte jam tiam Esperantisto, mi tie ofte vizitis vian esperantistan grupon. Tiel mi havis okazon konati ĝi je la tiama esperanto movado kaj je diversaj homoj el diversaj nacioj — ĉiuj fervoraj kaj konviktaj Esperantistoj. Iu bulgaro ekzemple parolis jam tiam 7 jarojn Esperanton. La somerajn monatajn de la sama jaro mi travivis en Zagreb kie mi ofte havis l' okazon diskuti pri nia Esperanto, kaj defendi ĝin. Vizitante iam niajn pentristojn kaj skulptistojn en la artista pavilono renkontis mi nian karan »Lackon.« Ho, kara, bela tempo!

Iafoje mi sukcese paroladis al niaj artistoj pri nia kara lingvo, kaj de tiu momento ne ekzistis por nia kara Lacko pli grava afero ol Esperanto. Li tuj demandis, kiel oni nomas esperante: drvo, ŝljiva, stol, stolac, vino**) kaj ĉion, kio nin ĉirkaŭis. La sekvantan tagon, kiam ni kunvenis, Lacko jam estis traleginta la tutan gramatikon. Ĉiu, kiu konis la eksterordinaran memoron de nia Lacko kredos, ke li post unu semajno interparoladis esperante kun mi povante esprimi preskaŭ ĉiujn siajn pensojn esperante. Niaj kroataj famaj artistoj: la skulptisto Valdec kaj pentristo Ĉikoš estas vivantaj atestantoj de tiu ĉi mia rakonteto, kiun mi nun finigas per la vortoj: Vladimir Vidrić, tiu talentplena kaj eksterordinare inteligenta homo fariĝis Esperantisto nevidante la riĉan esperantan literaturon kaj gazetaron, per kiuj iloj ni hodiaŭ havas l' okazon konvinki nekredemajn, dubemajn kaj mokantajn homajn, li estis unu el la unuaj kroataj Esperantistoj. Nia nacio perdis kapablulon kaj ni Esperantistoj — ni perdis samideanon.

*Bogdan de Vulaković***)*

*) Talentplena kroata advokato kaj poeto, mortinta la 29. septembron 1909.

***) ligno, pruno, tablo, seĝo, vino.

***) Ŝama kroata operkantisto (Rimarko de l' Redakcio).

ŠVAŠTICE.

PIO X. O ESPERANTU. Sv. otac papa Pio X., koji je katoličkim Esperantistima poslao prigodom svakoga kongresa svoj posebni blagoslov, izrekao je 4. travnja 1909. ove riječi: »Esperanto imade pred sobom veliku budućnost!«

ESPERANTO I TRGOVINA. Odbor internacionalne izložbe umjetnosti, radnjâ, hrane i higijene u Bologni zaključio je, odsele služiti se samo Esperantom za međusobno općenje s tudim zemljama i upotrijebiti za organiziranje pomoć »Universala Esperanto Asocio«. Izložba je podijeljena na 7 kategorija: različne umjetnosti, kultura zemlje i hrana, mehanika, različne industrije, higijena itd. Posebni odio izložbe određen je za Esperanto i njegovu specijalnu praktičnu porabu.

RUMUNJSKA KRALJICA JELISAVA (KARMEN SYLVA) I ESPERANTO. Čitali smo u 6. broju »Kroata Esperantisto« (»Esperantski kongres u Rumunjskoj str. 48) kako je rumunjska kraljica ljubezno primila odaslanike esp kongresa u Bukareštu i obećala im, da će postati i ona Esperantistica, koju je riječ i održala

Predsjednik »Rum. Esp. Societo« g. Dr. Robin obratio se po ravnateljstvu »Vatra Luminuoasa« (zavod za slijepce, utemeljen po rumunjskoj kraljici) molbenicom na kraljicu Elizabetu (Karmen Sylvu) u Sinai, da ovcme društvu podijeli isključivo pravo prevadati njezina djela i da uzme to društvo pod svoje visoko okrilje. 12. IX. 1909. primio je g. Dr. Robin odgovor od kraljice, u kojem veli, da s radošću sve dozvoljava i prihvaća. Ona je dakle prva od kraljica, koja uči Esperanto, pa je odredila, da se isti uvodi u zavod za slijepce, kojega je ona osnovala. Među rumunjskim Esperantistima vlada zbog toga veliko oduševljenje.

ESPERANTO I »CRVENI KRIŽ«. Nama Esperantistima poznato je već, kako blagotvorno i korisno djeluje uvođenje Esperanta u »Crveni križ«. Kolike je poteškoće uzrokovala različnost jezika na tom polju, vidimo iz sljedećih redaka, što ih piše bečki liječnik i revni Esperantist Dr. Sos u »Wiener Zeit«: Već odavna osjećala se potreba općega sredstva za međusobni sporazumak u svrhu ratnih ambulanca i bolnica (Vidi izvrsno djelo od Coreta: »Utilité et possibilité de l'adoption d'une langue internationale auxiliaire«, Paris 1908.) Već g. 1964. prikazao je Dunant, početnik ženevske konvencije teške i žalosne posljedice, koje u ratnoj sanitarnoj službi uzrokuje različnost jezika. Talijanski senator Torelli pokušao je prvi da ukloni tu manu. Izdao je g. 1866. izvrsnoga jezičnoga vodiča (Dictionnaire pour l'infirmier volontair des blessés en temps de guerre). Ova je knjižica žalibože izišla prekasno, a da bi bila mogla služiti u ratu g. 1866., no pomogla je bar poslije ovoga u vojnim bolnicama. God. 1870. na početku njemačko-francuskoga rata izišao je maleni njemačko-francuski džepni rječnik od Torellia, koji je bio od velike koristi. G. 1876. izradio je M. Paul Blaschke (Berlin — Friedrichshagen) valjanu knjižicu »Der internationale Lazarettführer«. Ove su knjižice rječnici u dva jezika, pa se dobivaju u 8 varijanta i sadržavaju 5000 riječi i rečenica uz oznaku izgovaranja. No loša je strana Blaschkeovoga sistema, da bi se morao savršenstva radi svaki jezik prevoditi u sve ostale Uzmemo li u obzir samo najvažnije jezike, potrebno bi bilo za to najmanje 40 prijevoda. K pravomu riješenju našega problema možemo dakle doći samo međunarodnim pomoćnim jezikom, koji bi bio lagano naučiv i koji bi imao posve jedinstveno izgovaranje; tako, da bi se mogle razumljivo sastaviti praktične fraze, koje se najčešće upotrebljavaju. Lako je tada uvoditi u svakoj zemlji malene priručne knjižice za ratne ranjenike, pomoću kojih bi se svaki bolesnik mogao u svakome mjestu sporazumjeti sa svojim liječnicima i njegovateljima. A taj je problem riješio Esperanto. I ovih priručnih knjižica imade već. Napisao ih je poručnik B a y o l, učitelj voj-

ničke akademije u Saint-Cyru pod naslovom »Guide Esperanto de la Croix-Rouge«. Ovakova knjžica važe 5 grama i stoji 5 centima. Ovi jezični vodiči određeni su za sanitarno osoblje i za liječnike, koji još ne govore Esperanto.

KONCERT UMJETNIKA ESPERANTISTA U ZAGREBU Glasoviti ruski operni pjevači: izvrstni basista i komičar Enzo Jezetti (Tadeus Ziembinski), zatim profesor Vološko (slavljeni tenor dram.), operna koloraturna sopranistica gđa. Colletti i glasoviti pianist g. prof. Müller namjeravaju upriličiti seriju koncerata u svim ovećim gradovima svijeta. Programi koncerata sastojat će od najizvrsnijih djela klasične i moderne literature glazbene s esperantskim tekstom kao: Čarobna frula, Židovka, Lohengrin, Marta, Ukleti Holandez, Gioconda, Otello, Tosca, Pagliacci, Cavalleria Rusticana, Demon, Halka i dr. Umjetnici žele prirediti i u Zagrebu nekoliko koncerata, te se obratiše na nas, da ih u tom pothvatu podupiremo.

ESPERANTO JEZIK UMJETNIKA Braća Camillo Schwarz, poznati njemački umjetnici, koji su sada angažirani u berlinskom »Apollo-Theater«, ustrojše klub imenom »Variété-künstler-Esperantoklub«, koji nastoji oko toga, da osnuje slične klubove po čitavome svijetu, da tako Esperanto postane pomoćnim jezikom umjetnika. Klub ovaj izdaje rječnik s tehničkim rječima, koje upotrebljavaju umjetnici.

ŽELJEZNIČKO OSOBLJE I ESPERANTO. Prigodom kongresa u Barceloni osnovali su željezničari (6 razliĉnih narodnosti) internacionalno društvo željezniĉkih sluŹbenika Esperantista, ĉiji je cilj: 1. Propaganda Zamenhofova Esperanta izmeĊu željezniĉara sviju naroda. 2. Izdavanje tehniĉkoga rjeĉnika. 3. Poticati izmjenjivanje zvaniĉnih ideja izmeĊu ljudi istoga zvanja no razliĉnih narodnosti. 4. Izdavati svake godine adresar željezniĉara Esperantista. 5. Olakotiti zamjenjivanje djece željezniĉara za sprovaĊanje školskih paznika. 6. Poticati ĉlanove da prisustvuju kongresima. U tom ĉe pogledu pripomagati društvo one, koji Źele putovati na kongres.

Pozivaju se svi željezniĉari, da postanu ĉlanovima toga društva. Godišnja ĉlanarina iznosi 1/2, spesmila (1 K 20 f). Ąlanarina neka se izvoli poslati ili naŹemu uredniŹtvu ili direktno tajniku — blagajniku gospodinu G. Bontemps, glavaru Źtacije Parennes, Lille-le-Guillaume (Sarthe), Francujo. Svaki ĉlan dobiva pristupnicu s fotografijom predsjednika društva g. Berlande, Villeneuve-S.-G., Francujo.

BRAĆA ĆESI I SVESLAVENSKI KONGRES ESPERANTISTA

Ćitali smo u 5. broju naŹega lista, da je poljski esperantski ĉasopis »Pola Esperantisto« potaknuo pitanje o kongresu Slavena Esperantista. Već na 4. općem kongresu Esperantista u Dresdenu stavio je Rus Evstifĉieff takav prijedlog, a sve su ga narodnosti odobrile. Kako doznajemo, radi se već veoma ozbiljno oko ostvarenja ove ideje. Ovih dana primismo dopis od centralnoga saveza ĉeskih Esperantista »Bohema Unio Esperantista« (B. U. E.) u Pragu, gdje ovo jako društvo predlaŹe, da se ovaj kongres priredi g. 1910. u ĆeŹskoj i moli nas, da izjavimo svoje miŹljenje o tome.

Mi smo sa svoje strane uvjereni, da je — dode li do toga kongresa — Ćeska svakako najzgodniji teritorij za obdrŹavanje istoga. Od sviju slavenskih zemalja najviše je esperantski pokret razvijen u ĆeŹskoj, i upravo uzorno organiziran po centralnome savezu B. U. E., koji udruŹuje preko 50 društava esperantistiĉkih. A i političke su okolnosti u ĆeŹskoj najprikkladnije za ovakove manifestacije, Źto nam dokazuju mnogi sliĉni kongresi, Źto su se već tamo uspješno obdrŹavali.

DruŹstvo, koje je organizirano poput B. U. E., kadro je dostojno prirediti slavlje, koje će biti po Esperantizam a i po Slavene od velikoga zamaŹaja. NaĊajući se, da su i ostali Esperantisti naŹe domovine sporazumni s tim miŹljenjem, Źelimo naŹoj braći Ćesima u tom pothvatu, a s njima i svijem slavenskim Esperantistima »feliĉegan sukceson!«

KONSORCIJ ZA IZDAVANJE ESPERANTSKIH KNJIGA.

Podpisani utemeljitelji odlučili smo združiti prijatelje Esperanta i druge rodoljube u konsorcij, kojemu je svrha izdavanje esperantskih knjiga.

Svatko će uvidjeti, da bez potrebitih knjiga ne može napredovati kod nas Esperantizam onako, kao u drugih naprednijih naroda, a niti nam je moguće bez njih upoznavati svijet s našom lijepom knjigom. Budući da „Društvu hrvatskih Esperantista“ za sada još nije moguće u vlastitoj nakladi izdavati knjige, jer treba svoj raspoloživi kapital za uzdržavanje tečajeva, prostorija, izdavanje svojih novina, tiskanica itd., odlučili su hrvatski Esperantisti složiti gore spomenuti konsorcij. Molimo zato sve Esperantiste, prijatelje Esperanta i dobročinitelje, da stupè u naš konsorcij s jednim ili više dijelova. Svaki dio iznosi 10 K. Članovima konsorcija povratit će se uplaćeni iznos, čim bude postignut gore pomenuti cilj, a poslije dobivaju odpadajući na njih dobitak.

Nadamo se, da će se našem pozivu odazvati prijatelji Esperanta i napretka naroda našega.

Podpisani dijelovi imaju se što prije (najkasnije do 20. prosinca 1909.) potpuno uplatiti, odnosno priposlati blagajniku „Društva hrvatskih Esperantista“ g. Vladimiru pl. Bedekoviću, Zagreb, Boškovićeve ulica 13.

Potpisani utemeljitelji sudjeluju u tom pothvatu svaki s jedan ili više dijelova.

U Zagrebu, 15. studena 1909.

Bahovec Marko
Bedeković pl. Vladimir
Bedeković pl. Danica
Belić Stevo
Belcsak Erne
Bothe Mirko
Cvetko Draga
Čobal Anđela
Čubelić Berta
Ećimović Petar

Engelsfeld Dragutin
Gardoš N.
Hoffman Paula
Jakovljević Petar
Jemersić August
Jerand Danica
Kolar Fran
Korov Stjepan
Kristan Julius
Maračić Grga

Marinović Ivan
Merkadić Rafael
Mlinarić Anka
Mlinarić Nelo
Müller Marija
Novosel Ivan
Raškaj Stjepan
Rose Jelka
Rosenberg Hinko
Ružić Ljudevit

ASOCIO POR ELDONADO DE ESPERANTAJ LIBROJ.

La subskribitaj fondintoj decidis kunigi amikojn de l' Esperanto en asocion, kies celo estus l' eldonado de esperantaj libroj.

Ĉiu komprenos, ke sen bezonataj libroj ne povas progresi l' Esperantismo ĉe ni kiel ĉe aliaj progresemaj nacioj, nek estas eble al ni sen ili konigi al la mondo nian belan literaturon. Ĉar al la »Društvo hrvatskih Esperantista« nun ankoraŭ ne estas eble en propra eldono presigi librojn bezonante ĝi sian disponeblan kapitalon por tenado de kursoj, lokaloj, eldonado de sia, oficiala gazeto, presajoj k t. p., decidis la kroataj Esperantistoj fondi la supre diritan asocion. Ni petas tial ĉiujn Esperantistojn, amikojn, de l' Esperanto kaj bonfaranton ke ili aniĝu je nia asocio per unu aŭ pli partoj. Ĉiu parto sumiĝas je 10 kronoj. La pagita sumo estos redonita al asocianoj, kiam la supredirita celo estos atingita, kaj poste ili ricevos la profiton apartenantan al ĝi.

Ni esperas, ke l' amikoj de l' Esperanto kaj de l' nia nacia progreso plenumos nian peton.

La mono por la subskribitaj partoj estas pagota (resp. sendota) kiel eble plej baldaŭ (plej malfrue ĝis la 20. Decembro 1909.) al la kasisto de l' »Društvo hrvatskih Esperantista«, sinjoro Vladimir de Bedeković, Zagreb, Kroatujo, Boškovićeve ul. 13.

Ĉiu el la subskribitaj fondantoj partoprenas en tiu ĉi entrepreno per unu aŭ plurmulde da partoj.

Zagreb, 15. Novembro 1909.

Ružić Zora
Stakić Milan
Sternberger Ivan
Stalcer Ivan
Stengel Darinka
Šimunić Rudolf

Scholz Miroslav
Šošarić Petar
Spicer Mavro
Vidak Stevan
Vojković Đuro
Vukelić Jovanka

Vulaković B.
Weller Miroslav
Zvezdić N.
Žitković Josipa
Župić Zorka

HUMORAĴOJ.

Verkisto: »Estimata sinjorino, la rolo estas kiel intence por Vi skribita.
Tuta Via vio! En ĉiu akto alia amanto.«

Aktorino: »Ĉu tiu ĉi ludo havas tiel multe da aktoj?«

Unua vagulo vidante flugmaŝinon: »Kiel bele devas esti inter la ĉielo kaj la tero!«

Dua: Mi ne havas la saman opinion. Mia patro ja provis tiun ĉi senton.

Unua: »Ĉu li estis aerflugisto?«

Dua: »Ne, sed oni peadigis lin.«

El bohema lingvo de *K. Bernárdova*, Praha.

Frato de ĉiuj.

- Patrino, kiu estas tiu sinjoro, kiu venis ĉi tiun matenon kaj kisadis vin?
- Mia frato — ĉia onklo
- Sed li kisis pli frue nian servistinon. Ĉu li ne estas ankaŭ ŝia frato?

Nur uno fojon.

Oni demandis unu malsobrolon:

Ĝis nun kiom da fojoj vi malsobriĝis?

— Nur unu fojon — respondis li. — De tiam mi ankoraŭ ne sobriĝis, por ke mi povu denove malsobriĝi.

Inter amikoj.

— «Mia edzino estas tre scivolema.»

— »Mia de tiu flanko estas bona, ŝi ĝis nun ne demandis min, de kie mi prenas monon por ŝiaj toaletoj.«

Iv. H. Krestanov, — Pirdop.

MALGRANDA ANONCARO.

(Ĉiufoja presigo de tia anonco kostas 60 helerojn = 25 sd.).

Sr **Đuro Vojković**, apotekisto, Klanjec, Zagorje, Kroatujo, deziras korespondandi per leteroj aŭ ilustritaj poŝtkartoj kun geesperantistoj el ĉiuj landoj, precipe el Bosnujo, sia patrujo

Esperantske marke po 2, 3, 5 i 10 filira sa slikom
naŝega meŝtra **Dra. L. Zamenhofs**
mogu se naruĉiti u uredniŝtvu naŝega lista. Ĉisti prihod u korist druŝtva.
